

Nr 250.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förvärvande av viss del av egendomen Nyckelby i Stockholms län för trädgårdsförsök m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholm slott den 3 mars 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

Jämlikt förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 167 till 1936 års riksdag godkändes av riksdagen riktlinjer för, bland annat, försöksverksamhet på trädgårdsodlingens område. I enlighet härmed skall all statlig försöksverksamhet på trädgårdsodlingens område ledas genom en till Alnarp förlagd central organisation, inordnad i trädgårdsavdelningen vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet därstädes och sålunda underställd nämnda institutets styrelse. Enligt trädgårdsförsökens planläggning är avsett, att, efter förslag av försöksverksamhetens ledning, en försöksgård skall anordnas å

lämplig egendom i Mälardalen. I skrivelse den 8 december 1936 har institutstyrelsen framställt förslag om upprättande av försöksgård vid Stockholms stad tillhöriga Nyckelby gård i Ekerö socken av Stockholms län och därefter i särskild skrivelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt domänstyrelsen att genom byte med viss kronolägenhet söka förvärva egendomen Nyckelby för att därefter till styrelsens förvaltande överlämna den del av egendomen, som ansåges behöflig för uppehållande av en försöksgård på trädgårdsskötselns område. Egendomen har efter undersökning genom institutstyrelsens försorg ansetts äga goda förutsättningar som plats för trädgårdsförsök. Marken har befunnits jämn och väl belägen med kraftigt skydd mot norr. Geologisk undersökning av matjord och alv har enligt institutstyrelsens uppgift lämnat synnerligen tillfredsställande resultat. Åkerarealens storlek, i den utsträckning egendomen avsetts skola tagas i bruk för försök, har befunnits lämplig.

Sedan av institutstyrelsen berörd fråga om förvärv av egendomen Nyckelby, därvid torde hava avsetts att kronolägenheten Ekelund i Solna socken skulle försäljas till Stockholms stad mot överlåtelse till staten som dellikvid av Nyckelby egendom, tillsvidare förfallit, uppdrog Kungl. Maj:t enligt beslut den 10 december 1937 åt domänstyrelsen att upptaga förhandlingar med Stockholms stad rörande förvärv för kronans räkning av två lotter tillhörande Nyckelby egendom och å en av vice kommissionslantmätaren Nils Åhlin år 1903 upprättad karta över egendomen betecknade med litt. A och B.

Domänstyrelsen har sedermera låtit värdera angivna lotter av egendomen samt med styrelsen för Stockholms stads industriella verk under förutsättning av Kungl. Maj:ts samt Stockholms stadsfullmäktiges godkännande träffat avtal om köp för kronans räkning av ifrågasvarande egendomslotter. Ur domänstyrelsens yttrande må återgivas följande.

Egendomen hade enligt den av vice kommissionslantmätaren Åhlin upprättade kartan uppdelats i tre lotter, vilka betecknats med litt. A, B och C. Sistsagda lott vore avsedd att behållas i stadens ägo. Lotten litt. B vore ifrågasatt att av kronan förvärfvas för att användas som försöksgård på trädgårdsodlingens område. Därest lotten litt. A komme att inköpas för kronans räkning, syntes densamma böra av kronan försäljas, då lotten ej torde vara behöflig för nämnda ändamål och något intresse ej torde föreligga att för något annat ändamål behålla lotten i kronans ägo.

Egendomen vore belägen på Ekerön vid allmänna landsvägen Stockholm—Munsö, omkring 22 kilometer från Stockholm.

Arealbeskrivning:

	Litt. A hektar	Litt. B hektar	Summa hektar
Tomtmark	1.79	1.37	3.16
Trädgård	3.—	—	3.—
Åker	34.23	34.19	68.42
Äng	3.42	—	3.42
Skogsmark	30.48	19.58	50.06
Impediment	32.10	6.20	38.30
Summa	105.02	61.34	166.36

Åkerjorden vore fördelad å två skiften. Den utgjordes till en tredjedel av sandmylla och två tredjedelar av lermylla, den sistnämnda delvis starkt mullblandad. Ängen vore utan egentligt värde. Kultiverad betesmark saknades. Hävden av egendomen vore god. Virkesförrådet hade uppskattats till 7,416 kubikmeter, varav å lotten litt. A 4,345 kubikmeter och å lotten litt. B 3,071 kubikmeter. Skog och skogsmark vore av god beskaffenhet.

Egendomen disponerades för närvarande i tre lotter, huvudgårdslotten, omfattande jämväl torpen Johannesberg, Svenstorp och Rosendal, utarrenderad till den 14 mars 1939 mot ett årligt arrende av 3,800 kronor, lägenheten Nyckelbydal, utarrenderad till den 14 mars 1940 mot ett årligt arrende av 75 kronor, samt lägenheten Fredriksberg, utarrenderad till den 14 mars 1944 mot ett årligt arrende av 20 kronor. Å lägenheterna Nyckelbydal och Fredriksberg befintliga byggnader tillhörde vederbörande arrendatorer.

Ur jordbrukssynpunkt utgjorde egendomen en medelgod jordbruksgård med delvis god arrendering av åkerjorden. Egendomen vore dock något tungskött på grund av arealens fördelning å två skiften. Åkerjorden hade delvis ett mycket drivande läge och användes med fördel till odling av tidig potatis. Trädgården hade ett gott läge, men hade under senare år icke drivits intensivt. Byggnadsbeståndet vore tillräckligt och befunne sig genomsnittligt i nästan medelgott skick. Avsättningsförhållandena vore mycket goda. Egendomen gränsade i väster till ett bebyggt tomtområde, sträckande sig från landsvägen upp till jämnhöjd med Fredriksberg. Med hänsyn härtill torde man kunna räkna med visst tomtvärde av angränsande delar av egendomen.

Värdet hade uppskattats till 136,000 kronor, varav belöpte å lotten litt. A 74,000 kronor och å lotten litt. B 62,000 kronor.

Överlantmätaren hade meddelat, att egendomen bestode av två enheter, nämligen 1 mantal Nyckelby 1¹ och 1 mantal Nyckelby 2¹, vilka tillsammans bildade ett primärt skifteslag, till vilket hörde vattenområden i norr i Långtarmen och i söder i Norrsundet, i båda fallen inom gränser, som normerades av 12 kap. 4 § jordabalken, att inom nämnda vattenområden egendomen enskilt ägde fisket, att hinder icke föreläge att avskilja lotten litt. C genom avstyckning samt att emot uppdelning i lotterna litt. A och B hinder icke torde förefinnas enligt jorddelningslagens bestämmelser.

Styrelsen för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp hade icke haft något att erinra mot att till inköp ifrågasatt område av egendomen Nyckelby förvärvades av kronan samt godkänt föreslagen uppdelning av området.

För egen del hade styrelsen icke något att erinra mot vare sig den köpeskilling, som åsatts det till inköp ifrågasatta området, eller köpeskillingens fördelning å de båda lotterna litt. A och B. Vid förhandlingar mellan styrelsen och representanter för Stockholms stad hade priset jämväl av dessa godtagits. Överenskommelse hade därjämte träffats rörande övriga villkor för köpet. Mellan styrelsen och stadens industriella verk hade, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och Stockholms stadsfullmäktiges godkännande, köpeavtal upprättats. Ärendet beräknades komma att underställas stadsfullmäktiges prövning vid sammanträde i senare hälften av mars månad 1938. Av köpeskillingen syntes å lotten litt. A belöpande del böra bestridas av domänverkets markinköpsfond. För bestridande av den å lotten litt. B belöpande delen syntes särskilt anslag böra beviljas.

Domänstyrelsen har upplyst, att fonden för inköp av till skogsbörd tjänlig mark uppginge till omkring 8,000,000 kronor kontanta medel.

Det av domänstyrelsen åberopade köpeavtalet är av följande lydelse.

Köpeavtal.

1. Stockholms stad, här nedan benämnd staden, överlåter å kronan den del av staden tillhöriga fasta egendomen 2 mantal Nyckelby i Ekerö socken, som är belägen söder om en på bifogade karta angiven röd linje.

Överlåtelsen innefattar jämväl den rätt till vatten och fiske utanför egendomens strand vid Norrsundet i Mälaren, som med fastigheten må vara förenad.

Med det överlåtna området följer rätt till väg över den återstående delen av stamfastigheten till brygga vid Långtarmen i Mälaren samt rätt att nyttja nämnda brygga, som dock icke behöver av staden underhållas.

2. Den överenskomna köpeskillingen utgör 136,000 kronor.

3. Fastigheten tillträdes, då köpet blivit godkänt.

4. Köpeskillingen erlägges kontant på tillträdesdagen.

5. Arrendeavgifter och övrig avkastning av egendomen skola tillfalla staden, i den mån de belöpa å tiden före tillträdesdagen, därefter kronan.

Av egendomen utgående skatter och onera betalas av staden, i den mån de belöpa å tiden före tillträdesdagen, å tiden därefter av kronan.

6. Kronan skall vara skyldig respektera följande nyttjanderättsavtal angående egendomen eller delar därav:

1. Arrendekontrakt den 13 mars 1934 med arrendatorn Helge Ahlén, gällande för tiden $^{14}/_3$ 1934— $^{14}/_3$ 1939.

2. Upplåtelsekontrakt för lägenheten Nyckelbydal den 18 oktober 1894 med trädgårdsmästaren J. Aug. Carlsson, gällande för tiden $^{14}/_3$ 1891— $^{14}/_3$ 1940 och in-tecknat i fastigheten.

3. Arrendekontrakt den 16 oktober 1929 med handlanden C. E. Carlsson från den $^{14}/_3$ 1928, gällande för ett år i sänder med en ömsesidig uppsägningstid av sex månader.

4. Arrendekontrakt för lägenheten Fredriksberg den 1 september 1923 med skomakaren Th. Wennerlund, gällande för tiden $^{14}/_3$ 1924— $^{14}/_3$ 1944.

7. Fastigheten överlåtes i övrigt fri från gravationer.

8. Den norr om förenämnda röda linje belägna delen av fastigheten skall på stadens bekostnad avstyckas från den övriga egendomen. Med detta område följer stamfastighetens rätt till vatten och fiske i Långtarmen i Mälaren samt rätt till väg över den försålda fastigheten till allmänna landsvägen över stamfastigheten.

9. Kostnaderna för lagfarande av detta köp betalas av kronan ensam.

Den i köpeavtalet avsedda delen av Nyckelby egendom med belägenhet söder om en å åberopad karta angiven röd linje utgöres av de med litt. A och B betecknade lotterna av egendomen.

Departements-
chefen.

Jag biträder av domänstyrelsen framställt förslag angående grunder för statens övertagande av de å omförmäld, av vice kommissionslantmätaren Åhlin år 1903 upprättad karta med litt. A och B betecknade lotterna av Nyckelby egendom. Av dessa lotter torde den med litt. B betecknade och till ett värde av 62,000 kronor uppskattade lotten böra upplåtas såsom försöksgård på trädgårdsodlingens område. Den med litt. A betecknade och till ett värde av 74,000 kronor uppskattade lotten torde böra omhändertagas till förvaltning av domänstyrelsen, som emellertid torde böra medgivas befogenhet att på sätt och under villkor, vilka må bestämmas av Kungl. Maj:t,

försälja lotten. Därest återopade köpeavtal biträdes av stadsfullmäktige i Stockholm, torde köpeskillingen böra i sin helhet tillika med övriga med köpet förenade utgifter gäldas av till inköp av skogbärande eller till skogsbröd tjänlig mark samt till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna avsedda medel. Å riksstaten för budgetåret 1939/1940 torde sedermera böra beräknas anslag till fyllande av den brist i nämnda medel, vilken må uppstå genom förskottering av kostnad, som föranledes av förvärv för försöksgårdsverksamhet av den med litt. B å förenämnda karta betecknade lotten av Nyckelby egendom.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna föreliggande köpeavtal rörande förvärvande för kronans räkning av de med litt. A och B å den av vice kommissionslantmätaren Nils Åhlin år 1903 upprättade kartan över Nyckelby egendom betecknade lotterna samt av mig i det föregående angivna grunder för köpeskillingens gäldande och egendomslotternas användning m. m.;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva försäljning av lotten litt. A på sätt och villkor, som må föreskrivas av Kungl. Maj:t.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Ros.